

Återtagandeavtal mellan EU och Armenien

Justitiedepartementet

2011-10-21

Dokumentbeteckning

SEK(2011) 1047

Kommissionens rekommendation till rådet om bemyndigande för kommissionen att inleda förhandlingar om ingående av ett återtagandeavtal mellan Europeiska unionen och Armenien

Sammanfattning

Förslaget omfattar ett bemyndigande för kommissionen att förhandla ett återtagandeavtal mellan EU och Armenien. Avtalet ska reglera villkor och procedurer för återtagande av egna medborgare, statslösa liksom transitering. Regeringen stödjer i huvudsak förslaget.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Enligt folkrätten har alla stater en skyldighet att ta tillbaka sina egna medborgare. Enligt artikel 79.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) får EU ingå avtal med tredjeländer ”med syfte att de tredjelandsmedborgare som inte uppfyller eller inte längre uppfyller villkoren för inresa, närvaro, eller vistelse på en medlemsstats territorium ska återtas i sina ursprungsländer eller de länder de kom ifrån”.

Vikten av att ingå återtagandeavtal bekräftas såväl i Haagprogrammet som i dess efterföljare Stockholmsprogrammet, som antogs av Europeiska rådet vid dess möte den 10-11 december 2009.

Hittills har kommissionen fått bemyndigande att förhandla om återtagandeavtal med 19 länder. 13 av dessa avtal har trätt ikraft.

Den 20 juni 2011 antog rådet slutsatser om den europeiska grannskapspolitiken. I slutsatserna anges att EU avser att påbörja parallella förhandlingar om viseringsförenklingsavtal och återtagandavtal med Armenien.

2011/12:FPM12

Förslaget presenterades av kommissionen den 16 september 2011.

1.2 Förslagets innehåll

Förslaget omfattar ett bemyndigande för kommissionen att förhandla ett återtagandavtal mellan EU och Armenien. Avtalet ska reglera villkor och procedurer för återtagande av egna medborgare, statslösa, liksom transitering. Tredjelandsmedborgare omfattas inte av förslaget. Förslaget omfattar även en bestämmelse som specifikt nämner brott mot de mänskliga rättigheterna som grund för uppsägning av avtalet.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Förslaget påverkar inte det svenska regelverket. Återtagandavtal fråntar inte Sverige dess skyldighet att respektera bl.a. principen om non-refoulement, eller övriga bestämmelser i EU-rätten. I avtalstexten understryks särskilt att avtalet inte påverkar de skyldigheter som följer av internationell rätt. Europakonventionen och flyktingkonventionen nämns särskilt. Sverige kommer således fortsättningsvis - oavsett återtagandavtalet - att behandla ansökningar om asyl och att göra det på ett sätt som är i enlighet med nu gällande regelverk.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Förslaget medför inga ekonomiska konsekvenser för statsbudgeten eller för EU-budgeten. Tillämpningen av avtalen avser dock att effektivisera arbetet med återvändandet från medlemsstaterna och bedöms därigenom medföra minskade kostnader.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen stödjer ett ingående av återtagandavtal mellan EU och Armenien. Det finns ett värde i att medlemsstaterna nära samverkar i återtagandefrågor. Den folkrättsliga principen att varje stat är skyldig att återta sina egna medborgare understryks och likartade procedurer kan effektivisera återvändandet genom att den mottagande statens administration underlättas. Det aktuella avtalet utgör ett konkret exempel på sådant samarbete.

Ett väl fungerande återvändande, i första hand självantaget men om det krävs med tvång, är en av förutsättningarna för att Sveriges asylsystem ska vara långsiktigt hållbart. Personer som har meddelats ett avvisnings- eller utvisningsbeslut som vunnit laga kraft är skyldiga att lämna landet. Bedömningar huruvida enskilda personer riskerar att få sina mänskliga rättigheter kränkta, ska göras inom ramen för en rättssäker asylprocess. Regeringen anser inte att EU:s återtagandeaftal bör göras till föremål för reglering av sådana frågeställningar. Återtagandeaftalen ska endast vara administrativa hjälpmedel för att underlätta samarbetet mellan myndigheter. Avtalet med Armenien bör därför inte omfatta specifika uppsägningsgrunder. Vidare bör avtalet även omfatta tredjelandsmedborgare.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaterna har ännu inte lämnat några synpunkter på förslaget.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Europaparlamentet kommer att behandla avtalet inför dess ingående.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Förslaget har inte remitterats. Regelbundet informationsutbyte med berörda svenska myndigheter pågår.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Den rättsliga grunden utgörs av artikel 79.3 i EUF-fördraget.

Återtagandeaftal mellan unionen och tredjeländer förhandlas fram och ingås enligt det förfarande som föreskrivs i artikel 218 i EUF-fördraget:

Kommissionen lägger fram rekommendationer för rådet som ska anta ett beslut om bemyndigande att inleda förhandlingar och utse unionens förhandlare (artikel 218.3).

På förslag av förhandlaren ska rådet anta ett beslut dels om bemyndigande att underteckna avtalet, dels om ingående av avtalet (artikel 218.5-6). Rådet ska anta beslutet om ingående av avtalet efter Europaparlamentets godkännande (artikel 218.6).

Under hela förfarandet ska rådet besluta med kvalificerad majoritet (artikel 218.8).

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

2011/12:FPM12

Beslut som fattas med stöd av artikel 79.3 i EUF-fördraget faller inom unionens exklusiva kompetens. En subsidiaritetsprövning krävs därför inte.

Förslaget omfattar endast den grundläggande reglering som är nödvändig för genomförande av en välordnad återtagandeprocess. Medlemsstaterna och Armenien kan vid behov avtala om ytterligare reglering inom ramen för bilaterala genomförandeprotokoll. Förslaget bedöms därför vara i överensstämmelse med proportionalitetsprincipen.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Förslaget behandlas i rådet under hösten 2011.

4.2 Fackuttryck/termer

Principen om *non-refoulement* fastställs i 1951 års konvention angående flyktingars rättsliga ställning. Principen innebär att ingen medlemsstat ska utvisa eller avvisa en asylsökande till gränsen mot ett område där dennes liv eller frihet skulle hotas på grund av hans eller hennes ras eller religion, nationalitet, språk, sexuella läggning, tillhörighet till viss samhällsgrupp, politiska åskådning eller minoritet eller där den asylsökande riskerar att utsättas för tortyr eller omänsklig eller förnedrande behandling.